

FORMULARZ KWERENDY INSTYTUCJI MUZEALNYCH

Projekt „Muzea w polskiej kulturze pamięci (do 1918 r.): wczesne instytucje muzealne wobec muzeologii cyfrowej”

finansowany ze środków Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego
w Ramach Narodowego Programu Rozwoju Humanistyki 2015.

INFORMACJE OGÓLNE:

Lokalizacja: Miejscowość/ Region / Kraj

Niedźwiedź/ Pomorze/ Prusy, Cesarstwo Niemieckie (II Rzesza)

Tytuł/pełna nazwa instytucji:

zbiory Mieczkowskich w Niedźwiedziu

Typ instytucji: muzeum publiczne, zbiory muzealne instytucji lub organizacji (biblioteka, towarzystwo naukowe), kolekcja prywatna

kolekcja prywatna

Opis instytucji/skrócony (wg wzoru: typ instytucji, charakter zbiorów):

Różnorodna kolekcja umieszczona w prywatnym dworze Wacława Mieczkowskiego obejmowała dzieła sztuki i rzemiosła artystycznego oraz szeroko rozumianej kultury materialnej; eksponowana w 7-12 salach dworu w Niedźwiedziu zaaranżowanych wedle pomysłu kolekcjonera wg swoistych kryteriów stylowych; dostępna publicznie jako prywatne muzeum w pierwszych dziesięcioleciach XX wieku

Daty działalności / zakres czasowy:

1900-1931

Dostępność

ograniczona

Typ instytucji w relacji wobec pamięci

komemoratywny; mnemoniczny; patrymonialny

Rodzaj pamięci

indywidualna; społeczna/ szlachecka

Obszar pamięci/ nośnik pamięci/ rodzaj zbiorów

Obszar historyczny/ pamiątki narodowe, broń, uzbrojenie; obszar artystyczny/ malarstwo, grafika, rysunek, rzeźba, rzemiosło artystyczne (europejskie i azjatyckie)

DANE INSTYTUCJI :

	OBECNIE	DAWNIEJ
ADRES / SIEDZIBA DANE ADMINISTRACYJNE – województwo/powiat/gmin a/ulica/ nr działki, zmiany siedzib (daty); REGION HISTORYCZNY		Niedźwiedź: wieś w woj. kujawsko-pomorskim, pow. wąbrzeski, gmina Dębowa Łąka
DANE KONTAKTOWE TELEFON / EMAIL/ WWW		
GODZINY OTWARCIA		
DYREKTORZY		
ZARZĄDCA		Wacław Mieczkowski
Budynek muzealny (przekształcenia/nowo wybudowany/zaadopt owany)		dwór dość zruinowany

INFORMACJE HISTORYCZNE:

Zmiany w nazwach:

-

Misja muzeum/ założenia kolekcjonerskie/ cele działalności

Generalne cele oświeceniowe nastawione na wywoływanie emocji związanych z kontaktem z historią z pośrednictwem przedmiotów wiązanych z ważnymi osobistościami (realnie lub fantastyczne); elementy narracji patriotycznej w zbiorze militariów (miejsce trofealne)

Zakres terytorialny (zawarty w misji muzeum)

Powiat wąbrzeski, Pomorze i Wielkopolska

Założyciele/ właściciele: osoby lub instytucje (podstawowe dane biograficzne lub krótka charakterystyka)

Wacław Mieczkowski (1869-1947) herbu Zagłoba, ziemianin, odbył studia rolnicze w Krakowie, kolekcjoner

Pracownicy: opiekunowie, dyrektorzy, kustosze, muzeolodzy (podstawowe dane biograficzne, ważniejsze osiągnięcia)

-

Organizacje związane z muzeum oraz działające przy muzeum (krótka charakterystyka, najważniejsze postaci, historia, datowanie)

-

Kalendarium (historia instytucji)

90. lata XIX w. – początek kolekcjonerstwa Mieczkowskiego
1900-1931 – udostępnianie kolekcji jako muzeum publicznego

1933-1934 – wyprzedaż kolekcji za pośrednictwem antykwariatu Z. Wyżgi-Szczygłowskiego

ZBIORY

Charakterystyka zbiorów (wraz z danymi ilościowymi)

Kolekcja różnorodna: broń i uzbrojenie (broń palna, biała, drzewcowa, sprzęt artyleryjski, zbroje), malarstwo, rysunek, grafika, rzeźba, rzemiosło artystyczne (meble, porcelana, szkło, srebra); kolekcje osobliwości rzemieślniczych: kieszonkowe zegarki słoneczne, srebrne dzwonki pokojowe, urynały, naczynia mosiężne i cynowe, różańce i medaliki historyczne, tłoki pieczętnicze, tabakierki, fajki, cygarnice, judaika (lampy chanukowe, balsaminki), kadzielnice brązowe chińskie i perskie, sakiewki, portmonetki, wachlarze, parasolki, ubiory, pasy kontuszowe; różnorodne świeckie relikwie i pamiątki narodowe

Obiekty szczególne (o szczególnym znaczeniu symbolicznym, ważne dla nauki lub sztuki, komentowane, słynne)

W opinii kolekcjonera: różaniec królowej Jadwigi z kości słoniowej (200 cm) z krzyżykiem z kryształu górskiego, prochownica Jana III Sobieskiego z łosiego rogu, krzyżyk Kościuszki (podarowany mu przez Ludwikę Sosnowską), serwis porcelanowy z Korca ofiarowany ks. Józefowi Poniatowskiemu przez żołnierzy, pamiątki napoleońskie (zegar Napoleona, srebrne zabawki Orłątka, łożo na którym, nocował Napoleon), zegar Ludwika XVI, dzwonki Piusa IX, ikony Rurykowiczów, pamiątki władców habsburskich i serbskich
Węgierska zbroja chłopięca
Kandelabr wykonany z chińskiej wazy
Gustaw Eberlein *Zraniona nimfa* (rzeźba z białego marmuru)

Strategia pozyskiwania zbiorów

zakupy

Darczyńcy/Fundatorzy/Sprzedawcy (imiona i nazwiska, charakterystyka przekazanych darów/sprzedanych eksponatów; data)

Ekspedycje naukowe organizowane przez muzeum

-

Transfery zbiorów: data, okoliczności, zakres, ostateczna lokalizacja

WYSTAWY I DZIAŁALNOŚĆ POPULARYZATORSKA:

Wystawy stałe

Wystawa we dworze niedźwiedzkim w 7 do 12 (a nawet 14) salach zaaranżowana przez kolekcjonera (niektóre z tych wewnątrz miały łączone funkcje mieszkalne i ekspozycyjne). Pokój empiryczny (z portretami rodowymi), salon porcelanowy (z meblami w stylu Ludwika XVI, Sala rycerska – zbrojownia (pełniła funkcję jadalni),

hall (zw. salą serbską, orientalną lub małą zbrojownią), salon gdański vel barokowy (rzeźby marmurowe i brązy), salonik w stylu chippendale

Wystawy czasowe

-

Katalogi zbiorów i wystaw oraz przewodniki

-

Inne publikacje (wydawane przez instytucję)

-

Współpraca instytucjonalna (muzea, uczelnie, towarzystwa, administracja itd.)

-

Zasięg działalności (informacje o miejscu pochodzenia zwiedzających, komentatorów, autorów relacji itd.)

D. Rzyńska-Laube (2014, 131): „Muzeum przyciągało zarówno krewnych i obcych, uczniów, jak i dorosłych, dziennikarzy, wojskowych i z pewnością wielu innych, których relacje z odwiedzin w Niedźwiedziu nie zostały utrwalone. W dziecięcych wspomnieniach najsilniejsze wrażenia pozostawiały ożywione woskowymi twarzami postaci rycerzy, a wśród wojskowych prawdopodobnie szczególne zainteresowanie musiały budzić cenne działa artyleryjskie z XVI wieku.”

Zwiedzający (charakterystyka statystyczna, ważniejsze osobistości)

Marcin Rożek (malarz i rzeźbiarz w Niedźwiedziu 1911), Aleksander-Janta Połczyński

ŹRÓDŁA:

Bibliografia

Zet, *Pałace i dwory: Niedźwiedź w Prusach Zachodnich*, „Wieś i Dwór” 1914, 2, 14; A. Orłowicz, *Dwory polskie w województwie pomorskim*, „Ziemia” 1924 1, 10; ks. W. Łęga, *Muzea na polskim Pomorzu*, „Ziemia” 1926 14-15, 230; J. Janicka, *Niedźwiedź*, „Świat” 1930, 39, 20; L. Wolenstein, *Muzeum w Niedźwiedziu*, „Kurier literacko Naukowy”, dod. do „Ilustrowanego Kuriera Codziennego” z 27.01.1930, s 11; A. Schedlin-Czarliński, *Dwory ziemiańskie na Pomorzu*, „Tygodnik ilustrowany” 23 z 6.06.1931, s. 443; A. Janta-Połczyński, *Duch niespokojny*, Londyn 1957, 105-106; M. Gradowski, *Dwór w Niedźwiedziu – próba rekonstrukcji inwentarza*, w: T. Hrankowska (red.), *Dwór polski w XIX wieku. Zjawisko historyczne i kulturowe*, Warszawa 1995, 213-229; M. Gradowski, *Zbiory muzeum w Niedźwiedziu*, „Materiały do dziejów kultury i sztuki Bydgoszczy i regionu” 2004, 95-107; D. Rzyńska-Laube, *Narodowy gabinet osobliwości. Zbiory Wacława Mieczkowskiego (1869-1947) z Niedźwiedzia*, w: K. Kłudkiewicz, M. Mencfel (red.), *Miłośnictwo rzeczy. Studia z historii kolekcjonerstwa na ziemiach polskich w XIX wieku*, Warszawa: NIMOZ, 2014, 115-135

Archiwa / zespoły archiwalne / źródła / inwentarze / księgi gości

Archiwum Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Toruniu, A/143 (korespondencja W. Mieczkowskiego z Z. Wydźgą-Szczyglińskim)

Zasoby ikonograficzne (opis, lokalizacja)

Ciekawe cytaty

A. Janta-Połczyński (1926): „wnętrze domu natomiast słynne było z umeblowania o charakterze muzealnym raczej niż mieszkalnym. Nadawało to gościnności świadczonej wybrańcom losu i upodobań gospodarza ton nieco uroczysty, trudno bowiem rozproszyć skrępowanie gościa, kiedy proponowano mu nocleg w łóżu Marii Antoniny, z baldachimem i firankami, sadzano na fotelu Napoleona, dawano obiad na talerzach z których ucztował w swoim czasie książę Józef i kazano mu posługiwać się widelcem Kościuszki. O ile pamiętam kanalizacji we dworze nie było jeszcze, fama jednak głosiła, że nawet kolekcja nocników, jakie uzupełniały zbiór porcelany, składa się z okazów wyłącznie historycznych, a to znaczy zaszczyconych na swój sposób przez słynne w dziejach osoby. Gdyby nawet założyć, że przypisywane każdemu przedmiotowi w tym domu pochodzenie nie zawsze bywało ścisłe, ani naukowo udowodnione, wyglądem swoich zbroic, ozdób, pamiątek, stłoczonych postumentów i bogatych mebli musiał on robić wrażenie na każdym kto w próg jego wstępował. Toteż jedyną formą mieszkania w jego wnętrzu było ciągłe zwiedzanie i odkrywanie zawartych w nim osobliwości. Należał do nich sam gospodarz, oddany swoim upodobaniom zbieracza i uprawiający je według własnego widzimisię i urobionego wyłącznie na takiej podstawie znawstwa”

ks. W Łęga (1926): “O ile chodzi o zbiory artystyczne, to prym wiedzie na Pomorzu muzeum prywatne w Niedźwiedziu, zajmujące dwanaście salonów w dworze p. Mieczkowskiego. Jest tam pyszna zbrojownia ze zbrojami rycerskimi, halabardami, karabelami, są tam meble orientalne, florenckie i gdańskie, francuskie i holenderskie, obrazy szkoły francuskiej, włoskiej, holenderskiej, niemieckiej, hiszpańskiej i oczywiście polskiej. Są tam sztychy kolorowane, pastele, ikony, rzeźby marmurowe, srebra, brązy, porcelana, stroje, hafty, biżuteria itp. Nawet urny i siekierki przedhistoryczne i zabytki pompejańskie można tam znaleźć”.

UWAGI:

OPRACOWANIE:

Autor opracowania:

Tomasz F. de Rosset

Data sporządzenia karty:

Wyjazdy studyjne w celu wykonania karty, daty:

METADANE* (wypełnia redaktor/moderator portalu)

TYTUŁ (Miejscowość-nazwa instytucji)	
LOKALIZACJA GPS	
KLASYFIKACJE	
DATA UTWORZENIA	
AUTOR WPISU/REDAKTOR/KOREKTOR	
RELACJE	
TAGI	
SYGNATURA	
PRAWA / LICENCJE	